

СЪВЕТ

ОТ СВЕТОВНАТА ПРАКТИКА

„Умението да отказвате предложения, които са извън вашите възможности, е важно качество за постигане на динамично равновесие. Без него сте изложени на риск от изтощение.“

ОТВЪД БАЛАНСА ЖИВОТ-РАБОТА

Разказ на един личен лекар

Балансът между личния живот и работата е от есенциална важност за здравословното състояние на всеки от нас. Той е много трудно постижим, затова динамичното равновесие е това, върху което си струва да се работи. Като лекари, ние често сме на ръба на силите си и не ни остава време да се насладим на дейност, различна от работата ни. За медицинските специалисти е изключително предизвикателство да постигнат този така мечтан баланс, а постигнем ли го, то е за твърде кратък период от време, след което ни се изплъзва сякаш между пръстите. Причините за това са безброй много, включително спешен случай в болницата, поемане на смяна на колега, нов проект, бременност на колега и др. Истински баланс за лекарите не съществува. Не ме разбирайте погрешно, повечето, ако не и всички лекари, обожават работата си и я практикуват с огромно желание и страст. Те предпочитат работата пред много аспекти в личния си живот, т.е. не е непременно вярно, че работата е еквивалент на нещо неприятно, а личния живот – на удоволствие. Поради всички тези условности, аз се фокусирам върху достигане на динамично равновесие между личния ми живот и работната ми дейност. **Какво е динамично равновесие?** В химията това е момент, в който съотношението на реагенти и продукти остава непроменен в течение на времето. Този химичен термин много правилно описва баланса сред лекарите. За да се поддържат стабилни, качествени и полезни „продукти“ (т.е. работа, лични взаимоотношения, здравословно състояние, хобита), медицинските специалисти имаме нужда от качествени „реагенти“ (т.е. достатъчно сън, физически упражнения, лично време, правилна диета), за да поддържаме системата в оптимално равновесие. Разбира се, ще има моменти, в които „продуктите“ ще изместят равновесието в насока „работа“, но за да разгърнем пълния си потенциал като лекари, учители, ментори, майки, партньори и приятели едновременно, запазвайки вътрешното ни динамично равновесие, имаме нужда от непрестанни „реагенти“. В настоящата статия ще се опитам да ви представя няколко съвета за поддържане на така желаното динамично равновесие:

1. ПРОВЕРЯВАЙТЕ ЛИЧНОТО СИ ДИНАМИЧНО РАВНОВЕСИЕ на определени, точно регламентирани интервали. Например отделете неделните вечери да „проверявате“ своето състояние. Помислете дали вашите „продукти“ не надхвърлят вашите „реагенти“. Ако е така, това може да доведе до нежелани реакции на организма като прегряване или разсеяност.

2. ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА ВАШИТЕ „РЕАГЕНТИ“. Известен факт е, че лекарите в стремежа си да помагат на другите забравят за собственото си здраве. Пълноценният сън, редовното физическо натоварване и социалните контакти повишават на 100% енергията на лекаря и го правят изключително съсредоточен и мотивиран във и извън работното място.

3. ОГРАНИЧЕТЕ „ПРОДУКТИТЕ“. Научени ли сте да казвате „не“, когато знаете, че не бихте могли да поемете даден ангажимент? Умението да отказвате предложения, които са извън вашите възможности, е важно качество за постигане на динамично равновесие. Без него сте изложени на риск от изтощение.

4. ОСЪЗНАТО ПЛАНУВАЙТЕ ВРЕМЕТО СИ. Ако сте отделили няколко седмици в упорита и неуморна работа върху даден материал, проект или тежки клинични случаи, опитайте се да балансирате с малко свободно време, което ще ви достави удоволствие и чрез което ще си отпочинете. Вероятно можете да си позволите да свършвате работа по-рано от един път седмично, за да имате време за децата си или за да готвите топла храна за семейството си. Вероятно имате обедна почивка, в която можете да практикувате 30-минутна йога веднъж или два пъти в седмицата. Тези „реагенти“ са несъществени на пръв поглед, но ако влязат във вашето уравнение на баланс, несъмнено ще достигнете динамично равновесие.

5. БЪДЕТЕ ТЪРПЕЛИВИ И ГЪВКАВИ. Представите на всеки един от нас за равновесие са изключително индивидуални и непрестанно се променят. Не всеки ден ще се чувствате балансиран, но ако планувате правилно ще дос-

тигнете до целта през следващите месеци. Не се страхувайте от моменти на дисбаланс. Именно те ще ви помогнат да осъзнаете от какво се нуждаете.

ДИНАМИЧНОТО РАВНОВЕСИЕ Е СУБЕКТИВНО СЪСТОЯНИЕ. Някои от нас работят повече от други или имат повече семейни ангажименти. Други отделят повече време на хобитата си. Всичко това се променя с течение на годините и различните етапи от живота ни. Нашето равновесие със сигурност изглежда твърде различно днес от това преди 10 години или от това, което ще е след още толкова. Ключът е да намерите равновесието и да контролирате реагентите и продуктите си съответно. Романистът Джеймс Патърнсън илюстрира тази концепция като игра, в която участниците (лекарите) жонглират с 4 топки, наречени „работа“, „семейство и приятели“, „здраве“ и „цялостност“. Докато се стараете да поддържате всички топки във въздуха, вие осъзнавате, че топката с име „работа“ е направена от гума. Ако я изпуснете, тя ще отскочи пак към вас. Другите топки обаче са стъклени. Ако някоя от тях ви се изплъзне, тя ще се разбие на хиляди парченца. Ще съсипе не само вашето бъдеще, но и това на близките ви. На моменти този баланс ще ви се струва твърде трудно постижим, особено поради факта, че много от нас виждаме медицината като призвание, за което сме учили и работили твърде дълго. Въпреки че няма универсално решение на уравнението, разпознаването на външните стресори и приспособяването към очакванията ни към самите нас, ще ни позволи да внедрим в живота си лично динамично уравнение, което да ни държи далеч от прегряване, депресия или разсеяност. ■